

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT TIBBIYOT UNIVERSITETI

3/2026

*2011 yildan "Toshkent tibbiyot akademiyasi axborotnomasi"
nomi bilan chiqa boshlagan*

O'ZBEKISTON TIBBIYOT AXBOROTNOMASI



МЕДИЦИНСКИЙ ВЕСТНИК УЗБЕКИСТАНА

Toshkent

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ БИОЛОГИЯ И МЕДИЦИНА	EXPERIMENTAL BIOLOGY AND MEDICINE	
Шукуров Ф.И., Ганиева М.У. РОЛЬ УЛЬТРАЗВУКОВОЙ И ДОППЛЕРОМЕТРИЧЕСКИХ МАРКЕРОВ В РАННЕЙ ДИАГНОСТИКЕ СИНДРОМА ЗАДЕРЖКИ РОСТА ПЛОДА	Shukurov F.I., Ganieva M.U. THE ROLE OF ULTRASONOGRAPHIC AND DOPPLEROMETRIC MARKERS IN THE EARLY DIAGNOSIS OF FETAL GROWTH RESTRICTION SYNDROME	114
Yusupbekov A.A., Abdinazarova I.S., Tursunova N.I. ENDOMETRIY PATOLOGİYALARINI TASHXISLASHDA MINIMAL INVAZIV BIOPSIYA USULLARINING KLINIK-STATISTIK SAMARADORLIGI	Yusupbekov A.A., Abdinazarova I.S., Tursunova N.I. CLINICAL AND STATISTICAL EFFECTIVENESS OF MINIMALLY INVASIVE BIOPSY METHODS IN THE DIAGNOSIS OF ENDOMETRIAL PATHOLOGY	117
ГИГИЕНА, САНИТАРИЯ И ЭПИДЕМИОЛОГИЯ	HYGIENE, SANITATION AND EPIDEMIOLOGY	
Tashbekova M.X. SOG'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHDA MOTIVATSIYA VA IRODAVY SIFATLARNING O'RNI	Tashbekova M.Kh. THE ROLE OF MOTIVATION AND VOLITIONAL QUALITIES IN THE FORMATION OF A HEALTHY LIFESTYLE	121
Xasanova M.T. TALABALARNING KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH JARAYONIDA SOG'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHNING TIBBIY-PSIXOLOGIK YONDASHUVLARI	Khasanova M.T. MEDICAL-PSYCHOLOGICAL APPROACHES TO THE FORMATION OF A HEALTHY LIFESTYLE IN THE PROCESS OF DEVELOPING STUDENTS' COMPETENCIES	124
Sherqoz'iyeva G.F., Salomova F.I., Toshpo'latov B.M., Ermatova S.G., Sharopova M.B. MAVSUMIY YUQUMLI KASALLIKLAR PROFILAKTİKASIDA TABIIY MADANIYATNING AHAMIYATI	Sherkuzieva G.F., Salomova F.I., Toshpulatov B.M., Ermatova S.G., Sharopova M.B. THE IMPORTANCE OF MEDICAL CULTURE IN THE PREVENTION OF SEASONAL INFECTIOUS DISEASES	131
ПОМОЩЬ ПРАКТИЧЕСКОМУ ВРАЧУ	HELPING A PRACTITIONER	
Alimirzayev N.A. BO'LAJAK SHIFOKORLARDA MULOQOT KO'NIKIMLARINING SHAKLLANGANLIK DARAJASI VA PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	Alimirzayev N.A. THE LEVEL OF FORMATION OF COMMUNICATION SKILLS AND PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF FUTURE PHYSICIANS	134
Askarova N.A. ВЛИЯНИЕ НА ЭМОЦИОНАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ ДЕТЕЙ МАТЕРЕЙ С ПСИХОПАТИЧЕСКИМ ХАРАКТЕРОМ	Askarova N.A. INFLUENCE OF A MOTHER WITH A PSYCHOPATHIC PERSONALITY ON THE EMOTIONAL STATE OF HER CHILDREN	138
Atamuratova Ju.M. KOXLEAR IMPLANTATSIYADAN KEYINGI DAVRDA BOLALAR IDROKINING OZIGA XOS XUSUSIYATLARI	Atamuratova Ju.M. SPECIFIC CHARACTERISTICS OF CHILDREN'S PERCEPTION IN THE POST-COCHLEAR IMPLANTATION PERIOD	142
Bekmirov T.R. ONALARDAGI NEVROTİK HÖLATLARNING FARZANDLAR SONI BO'YICHA PSIXOLOGIK TAHLILI	Bekmirov T.R. PSYCHOLOGICAL ANALYSIS OF NEUROTIC CONDITIONS IN MOTHERS DEPENDING ON THE NUMBER OF CHILDREN	145
Dehkambayeva Z.A. ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПРОЯВЛЕНИЯ ДЕПРЕССИИ У СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКИХ ВУЗОВ	Dehkambayeva Z.A. PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF DEPRESSION IN MEDICAL STUDENTS	148
Dehkambayeva Z.A., Kamalova G.O. TIBBIYOT OLIYGOHLARI TALABALARIDA KASBIY STRESS VA PSIXOEMOTSIONAL ZÓRIQISH SHAROITI-DA RUS TILINI O'QITISHNING PSIXOLOGIK ASOSLARI	Dehkambayeva Z.A., Kamalova G.O. PSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS OF TEACHING RUSSIAN TO MEDICAL STUDENTS IN CONDITIONS OF PROFESSIONAL STRESS AND PSYCHO-EMOTIONAL TENSION	151
Dursunov S.A. ERKAKLARDA UROLOGIK VA SEKSUAL BUZILISHLARNING ETIOLOGIYASIDA JINSIY-SHERİK MUNOSABATIGA BOG'LIQLIKNING O'RNI SIFATIDA	Dursunov S.A. THE ROLE OF SEXUAL PARTNER RELATIONSHIPS IN THE ETIOLOGY OF UROLOGICAL AND SEXUAL DISORDERS IN MEN	154
Jurayeva D.N. НЕЙРОПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ КОГНИТИВНОЙ УСТАЛОСТИ ПРИ НЕВРАСТЕНИИ У СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ	Zhurayeva D.N. NEUROPSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF COGNITIVE FATIGUE IN MEDICAL STUDENTS WITH NEURASTHENIA	158

da ma'lumotlarga egasiz degan savolga so'rovnomada ishtirok etgan respondentlar quyidagicha javob berganlar: 33 (27,5%) ta ishtirokchi - ha, 87 (72,5%) tasi - yo'q, bu esa ko'pchilik bemorlarni parvaritlashni bilmasliklarini ko'rsatadi. Siz yaqinlaringizga yuqumli kasalliklar haqida ma'lumot bera olasizmi degan savolga 14 (11,6%) ta ishtirokchi -ha, 106 (88,3%) tasi - yo'q deb javob berganlar.

Aholi o'rtasida yuqumli kasalliklarning tarqalish holatini tekshirganimizda "Siz qaysi yuqumli kasallik bilan kasallangansiz" savoliga 33(27,5%) ta - gripp, 8 (6,6%) - gepatit, 12(10,0%) - qizamiq, 62 (51,6%) - COVID-19 na 5 (4,1%) - botulizm bilan kasallanganliklarini qayd etganlar. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, ishtirokchilarning eng ko'pi COVID-19 kasalligi bilan kasallanganliklarini ma'lum, ya'ni umumiy 120ta ishtirokchidan (51,6%) xususan 62 tasi.

Sog'lom turmush tarziga rioya qilgan, tibbiy madaniyati shakllangan kishilar turli xastaliklardan yiroq bo'ladi. Butun jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, sog'lom turmush kechirish va uzoq umr ko'rishning 50-55 foizi insonning hayot tarziga bog'liq ekan. Demak, uzoq va salomat yashashning asosiy sharti - tibbiy madaniyat va sog'lom turmush tarziga rioya etishdir. Shu sababli biz ishtirokchilarga yuqumli kasalliklar bilan kasallanganlarni parvaritlash va ularga bu haqida ma'lumot bera olishlari haqida so'ralganda ular quyidagicha javob berganlar: 14-ta ishtirokchi "ha", 76 ta ishtirokchi "yo'q": yuqumli kasalliklar bo'yicha ma'lumotga ega emaslar esa 30ta ishtirokchi ekanligi aniqlandi.

Hozirgi kunda aholi o'rtasida tibbiy madaniyatni yuksaltirish, ularni sportga jalb etish orqali sog'lom turmush tarzini qaror toptirish asosiy vazifaga aylangan. Jumladan, ta'lim-tarbiya muassasalarida sanitariya-gigiyena qoidalariga oid tushunchalar berish, zararli odatlarning oldini olish, reproduktiv salomatlik, o'smirlik davrining ruhiyat muammolari yuzasidan zarur ko'nikmalari shakllanishiga e'tibor qaratilmoqda. Lekin ayrim yoshlarning sog'lom turmush tarzi tushunchasidan yetarlicha xabardor emasligi bosh turli kasalliklar, uning og'ir asoratlari va nogironlikni keltirib chuqartirish holatlari hamon dolzarbligicha qolmoqda. Shu sababli biz so'rovnomada ishtirokchilariga yuqumli kasalliklarni yuqish mexanizmi haqida ma'lumotga qay darajada ega ekanligi haqida so'rab surishtirdik va quyidagi natijalarni oldik: yuqumli kasalliklarni yuqishda suv omili - 23, havo - 21, oziq-ovqat mahsulotlari - 2, qon orqali - 12, tuproq orqali - 27 va bilmasligi haqida 30ta ishtirokchi javob bergan.

Inson o'z salomatligini o'zi asrashi, nafaqat o'zining, balki oila a'zolarining ham salomatligiga mas'uliyatli bo'lish, turli xavfli kasalliklardan saqlanish, ham jismonan, ham ma'nadan barkamsol bo'lib kamol topishida zarur bo'lgan tibbiy bilimlardan xabardorlik va ularga amal qilishdir. Shuning uchun yuqumli kasallik yuqqanda kimga murojaat qilish lozimligi haqida savolga ishtirokchilar quyidagicha javob berganlar: tabibga - 13ta, muro-

jaat qilish shart emas deb - 22ta, farmasevtga - 15 ta va shifokorga - 70ta.

Tibbiy madaniyat jamiyat kelajagining mustahkam poydevoridir. Bu borada avvalo, yoshlarning tibbiy madaniyatga ega bo'lish zaruriyatini anglashi va unga qat'iyat, o'ziga ishonch va mas'uliyat bilan yondashib, tibbiy bilimlarni o'zlashtirishga jiddiy e'tibor berishi, tibbiy faoliyatning nazariyasi va amaliyoti bilan chuqurroq tanishishi, bilimlarni hayot va amaliyot bilan bog'lay olishi zarur.

Xulosa

1. Olingan natijalardan shuni xulosa qilish mumkiniki yoshlarning tibbiy madaniyatga ega bo'lish hozirgi kunning dolzarb muammasi hisoblanadi.

2. Chunki so'rovnomada natijalari shuni ko'rsatadiki ko'pchilik ishtirokchilar yuqumli kasalliklar va ularning profilaktikasi haqida to'liq ma'lumotga ega emaslar.

Adabiyotlar

1. Ахмедова С. Здоровый образ жизни и его формирование в процессе обучения. Профилактика заболеваний и укрепление здоровья. 2001;2:17-21.
2. Бешимова Э, Сукунова Э. Ахднинг таббий маданиятини ошириш ва оқлада соғлом турмуш тарзи кўникмаларини шакллантиришда табийёт ҳамширасининг ўрни. Sci. Progress. 2021;2(6).
3. Қурбанова НК. Шахсий гигиенага амал қилиш - саломатлик гарови. Экономика и социум. 2022;4(95). www.scipr.ru
4. Саломова ФН, Садуллаева ХА, Шеркузова ГФ, Ахмадалиева НО. Ўзбекистонда COVID-19 га қарши кураш тажрибаси ва касалланганларни даволашга мослаштирилган шифонахаларда даволаш шароитларига гигиена харақтеристикаси. 2021.
5. Санитова НР, Шеркузова ГФ. Использование модульной системы обучения как неотъемлемой части при подготовке клинических ординаторов профилактической медицины. 2021.
6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси ахдига 2017-2021 йилларда итисослаштирилган таббий ардан кўрсатишни яқда ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2017 йил 20 июндаги ПҚ-3071-сон Қарори.
7. Ўзбекистон Республикасининг "Фундаментал соғлиқни сақлаш тўғрисида" Қонуни.

MAVSUMIY YUQUMLI KASALLIKLAR PROFILAKTIKASIDA TABIIY MADANIYATNING AHAMIYATI

Sherqo'ziyeva G.F., Salomova F.I., Toshpo'latov B.M., Ermatova S.G., Sharopova M.B.

Maqolada mavsumiy yuqumli kasalliklar profilaktikasida tibbiy madaniyatning ahamiyati masalalari berilgan. Bunda aholining tibbiy savodxonligini aniqlash uchun turli guruhlarda so'rovnomada o'tkazildi va natijalar tahlil qilindi. Siz yaqinlaringizga yuqumli kasalliklar haqida ma'lumot bera olasizmi degan savolga 14 (11,6%) ta ishtirokchi -ha, 106 (88,3%) tasi -yo'q deb javob berganlar.

Kalit so'zlar: aholi, anketa so'rovnomasi, salomatlik, infeksiya, kasallanish, zaharkanish, yuqumli kasalliklar.

Mualliflar haqida ma'lumot

Sherkuzieva Guzal Faxriddinovna, TSMU Atrof-muhit gigienasi kafedrasi dotsenti. Elektron pochta: guzal.sherkuziyeva@tma.uz; https://orcid.org/0009-0004-0028-0134

Salomova Feruza Ibodullaevna, tibbiyot fanlari doktori, professor; TSMU Atrof-muhit gigienasi kafedrasi mudiri. Elektron pochta: fsalomova@mail.ru; ORCID: https://orcid.org/0000-0003-0070-6209

Ermatova Sara Geldimurat qizi, TSMU "Atrof-muhit va inson salomatligi" mutaxassisligi bo'yicha 1-kurs magistratura talabasi. Elektron pochta: saraermatova.nakmuratova@gmail.com

Bekzod Maxkam o'g'li Toshpo'latov, TSMU profilaktik tibbiyot mutaxassisligi talabasi. Elektron pochta: bekozdotoshpo'latov.01@gmail.com, https://orcid.org/0009-0003-0593-5550

2024